

1935 сыл алтынны 5
күнгүр түртүтэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Бизрээпис - 2016

Бизрээпиһи ытыгы улахан государственной таһымнаах, олус наадалаах тэрээнин буоларын бары өйдүүх тустаахпыт. Онон бу бизрээпис эрдэттэн бэлэмнээх буоллаахпытна көмүгөр сөптөөхтүк ытыгылынаабына олохпут туруктаах буолуутугар, инники сайдыытыгар көмөтө улахан буолуоҕа. Бизрээпис түмүктэрэ оҥоһуллубут сыһыспаралартан олохуран үөрэтиллиэхтэрэ. Бу информация (биз-

ОЛОХПУТ ТУРУКТААХ БУОЛУУТУГАР

рээпис түмүгүнэн) Россиятаағы уонна регионнар правительстволара нэһилиэнньэ тыа хаһаайыстыбатын туругун тупсарар туһунан ытыгылыбыт миэрэлэрин сыаналыырга уонна эбии тупсарар миэрэлэри бэлэмнииргэ туһаныллыахтара.

Нам улуунугар быйыл 2016 сылга ытыгылыахтаах Бүтүн Россиятаағы тыа хаһаайыстыбатын бизрээпиһин ытыгыга бэлэмнэни туһунан 2015 сылга «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов 02.06.15 с. 899-р нүөмүрдээх дьаһалынан элбэх семинардар муньахтар, тэрээнин

үлэлэр ытыгылыбыттар.

Бу сылга кириэн баран олунньуттан саҕалаан бизрээпискэ бэлэмнэни үлэлэр саҕаланан, нэһиликтэргэ испиһэктэри, бизрээпискэ хабыллар объекттар испиһэктэрин, ынах сүүһү, сылгы, сибииһиньэ, куурусса ахсаанын сыл түмүгүнээҕи аабыны кытта тэҥнээһин үлэлэр бара тураллар. Манна нэһиликтэр дьаһалталара бизрээпискэ бэлэмнэнини улахан болҕомтоҕо ылан, хаһаайыстыбаннай кинигэлэр сыл түмүгүнэн туолууларын хонтуруолга ылаалара наадалаах, бизрээпиһи ытыгарга тэриллит хамыһыйалар үлэлэрин хонтуруолга ылаахтаахтар. Бэлэмнэни үлэ уонна үлэ былаанын быһыытынан сайынны өтүтүгү ыраах олохторунан кулун тутарга Салбан нэһилиэгэр тургутар бизрээпис ытыгылыаҕа.

З.Е. СТЕПАНОВА, бизрээпиһи ытыгы боломуочунай

Улуус нэһиликтэригэр

Ариан Васильевич Колпашников баһаарынай чааска үлэлээбитэ быйыл кулун тутарга 8-с сыла буолар, ол иһигэр икки сылын начальниктаан, 2015 сыл түмүгүнэн улууска «Бастыг үлэлээх подразделение» ааты ылла. Хайа да түгэнгэ өрүү бэлэм сылдыар идэлээх киһиттэн ураты эппиэтинээстээх үлэтин туһунан ыйыталастым:

ликтэригэр быһылаан буоллабына көмөтө тахсабыт.

- Сэрэтэр үлэни хайдах тэрийэбит?

- Сүрүн үлэбит нэһилиэнньэни кытта баһаары утары профилактической сэрэтии буолар. Тэрилтэлэри, оскуолалары, детсадтары кытта ПТЗ (практические тактические занятия) ытыабыт. Сылга биридэ улууска ПТУ (практические тактические учения) эмиэ ытыабыт. Биридии

КУТТАЛ СУОҔААБАТЫН

- Ариан Васильевич, нэһилиэнньэҕэ баһаарынай чааска хас байыас, техника баарын биллиһинэр эр?

- МПЧ-га начальнигы таһынан 5 суоппар уонна 4 караул начальнига баар, онон барыта 10 үлэһипит: С.Е. Гаврильев, А.А. Захаров, В.Б. Канин, Л.С. Кельцев, И.Н. Колесов, В.Г. Николаев, П.С. Семенов, И.В. Стручков, И.В. Харитонов Икки «Урал» баһаарынай массына баар, бири саҕа биэрдиэр, онтукут автолестница, кирилизһэ 18 миэтэрэ үрдүктээх, 6 тонналаах емкостаах, баһаары умулларга толору хааччыллылаах.

- Үлэбит сүннүнэн ханнык нэһилиэнньэлээх пууну хабабыт?

- Уопсайа 3 нэһилиэги көрөбүт: Хамаҕаттаны, Никольскайы уонна 2-с Хомуустаағы. Ону таһынан Нам улуунун ортотугар турар буоламмыт улуус нэһи-

дэиэнэн кэрийэ сылдьан сэрэтии үлэгэ бара турар. Ону таһынан тэрилтэлэр үлэһиттэрин кытта профилактической үлэлэр ытыгыллаллар, оскуола, детсад олохторугар аһаҕас ааннар, экскурсиялар буолаллар. Олохтоох дьаһалта социальной үлэһитин, участковой кытта сотору-сотору социальной кутталлаах дьилэргэ рейдэҕэ сылдьабыт.

- Быһылаан буолар түбэлтэтигэр ханна, хайдах биллэрэххэ сөбүй?

- Түргэнник сотовайтан 010, боростуой төлөпүөнтөн Намга 01 эбэтэр 41-201, Хамаҕаттаҕа 26-111 нүөмүрдэргэ эрийэххэ наада. Республикара, улууска күн-түүн баһаардар тахсыталы тураллар. Онон, хас биридии киһи баһаартан сэрэхтээх буолуу быраабылаларын туһунан, быһылаан тахсыбатыгар кыһаллыабын! Иэдээнтэн сэрэниг, бэйэбитин харыстаның!

**М.Г. ВИНОКУРОВА,
Хамаҕатта**

Илья Винокуров төрөөбүтэ 120 сылыгар

Барахан тыйыс кэмнэргэ, кырдьыгы булар күчүмэҕэй кэмигэр, ачыктааһынтан өрүүһүбүт үтүө киһибит, биер дойдулаахыт И.Е. Винокуров кэрэ-бэлиэ сылын бэлиэтиир,

көрө-истэ кэлбиттэрэ тутта хараха быраһыллар. И.Е. Винокуров музейыгар турар ыскаап курдук ыскаап – хаста даҕаны дьүһүн кубулуйда: биер өтө А.С. Борисов туппут саҕа ыска-

аба, кэннэ И.Е. Винокуров ыскааба, онтой отой даҕаны, Совнарком аана буолан соһутта. Көрөөччү билбэтинэн, киһи (ордук эдэр кэлүөнүө) өйүгэр, чөмчөкүгэр (психологический прием) бука-тыннаахтык кириэр гына киэн туттар, баар суох тумус туттар

КЫРДЬЫК, КӨНҮЛ ИҢИН

элбэх тэрээһиннэр буола тураллар. Олунньу 19, 20, 21 күннэригэр Б.А. Ойуунускай аатынан Саха драма тыйаатырыгар, В.Е. Васильев –Харысхал суруйуутунан, А.С. Борисов туруоруутунан «Тэпсиллибэт үгүө аат. 3 реалиста –просветителя» испэктээкил бастакы сүрэхтэниитэ, туруоруута буолла.

Испэктээкил саҕалаһытыттан бүтүгөр диэри, сыана тэтимнээхтик уларыйа турара, көрөөччүнү чункуппат. Сыананы барытын туһанан (балкону, ааннары, оркестровой дьааманы) араас режиссерскай албастары, булумньулары, саҕа технологиялары туһаммытара дьону сөхтөрдө. 3 герой барахан салаасканы соспуга – оччотооҕу «барахан кэми» итэбэтэр гына, дьонго-сэргэҕэ тийдэ. Испэктээкил сорох түгэннэрэ нууччалы уонна араас омуктары көрдөрбүттэрэ (нууччалар, армянка, финнэр, латыштар, бүрээт, эбэнкилэр) оонньууну байытта, кэнэҕтэ. Нууччалар истэннэр,

Премьера кэнииттэн режиссер А.С. Борисовтыгын

дьоммутун хаста даҕаны хаттаан доргуччу ааттаатылар.

Кыра гынан баран, чабылхай оруоллар эмиэ бааллар- НКВД оперуполномоченнайа, бөмж (Е. Степанов), Ньюкууска, балтынаан. Испэктээкил сүрүн тыһына – саха норуота уһуктан, өйө-санаата ситэн эрэрин көрдөрөр. Ааспыт кэм «ыар тыһына» дьону-сэргэни эрдээбит эрдэһэр, дьон хараһын ууга, сүрэхтэрин кылааныта – ааспат «хара мөҥ» буолан, билигин даҕаны сылдыра киһини долгутта, хараһыннарда, харах уугунан сууннарда. Билигин тэтимнээх үйэ дьонун, тааһырбыт сүрэхпитин долгутар баар эбит диэн, сөхтүбүт, махтайдыбыт.

Киэн туттар дьоммутугар – «олохпут сиркилэтэ» буолан сүгүһүрдээх сылдыар дьоммутугар, тыйаа-тырбыт артыгыстарыгар махтанан туран, өссө да үрдүк ситиһиһи-лэри баҕарабыт!

**К.К. ПОПОВА,
улуустаағы
библиотека**

БОЛҔОЙУН, «АҔАҔАС ЭФИР»!

Нам улуунун дьаһалтата «Саха» НККК-ны кытта Сөбүлэһиитигэр олохуран квартал аайы араас темаларга «АҔаҔас эфирдэр» ытыгыллар бэрээдэктэрэ олохтонно. Ол чэрчитинэн кулун тутар 10 күнүгэр 18 ч. 15 мүн. — 19 ч. 00 мүн. «Саха» НККК хааналыгар тыа хаһаайыстыбатын бопкуруостарыгар сыһыаннаах «АҔаҔас эфир» ытыгылыаҕа. Манна улуус баһылыга А.П. Атласов, баһылыгы тыа хаһаайыстыбатыгар солбуйааччы эт. Е.Е. Гоголев, КУМИ директора В.Ю. Соловьев кытыгыны ылааллар.

Тыа хаһаайыстыбатыгар сыһыаннаах чопчу ыйытылары 41-1-84, 42-1-39, 89841186934, 89141062123 тел. эрдэттэн бизрээписхитин сөп. «АҔаҔас эфир» кэмигэр 41-1-06, 89841186934, 89141062123 тел. ыйытыларгытын бизрээпит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата

Бэчээттэммиккэ эргиллэн

ЭМИЭ СИРБИТ АРАЛЛААНА

2000 с. от ыйын 28 к. 580 №-дээх Нам улуунун дьаһалтата таһаарыт уурааһынан тыйыл, үлэ, сэрэи ветераннарыгар сайылыкта оностун дьэн 44 гаалаах мөччирэн сирин икки нэһиликтэн ылан бизрээпиттэрэ.

Бу сир докумуонун барытын толотторон кадастрга киллэртэрэн сибидиэтэлиститэ ылбыппыт. Сирбитин таба туһанар санааттан Намна олохтор ветераннарга 10 суотай сир сааһырбыт дьоммутугар түгэтиэҕин дьэн сайабылыанна хомуян комиссия тэриллибитэ. Улуус ветераннарын сэбиэтин председателэ Байшев Н.Н. улуустаағы «Реал-право» дьэн юридическай тэрилтэни кытта дуогабар онорсубута.

Общественность муньаҕа «Реал-право» тэрилтэ салайааччытын кытта холбоһуктаах муньах буолбута, онно «Реал-право» тэрилтэ сайабылыаннаалаахтарга 10 суотай сиргэ докумуонун собственноска биэриэм дьэн карталаах, кадастрдан онорбут өнөтүгэр 5000 солк. харчыны хомуян квитанция биэрбитэ.

Бу уопсай муньахха, З.И. Егорова, бэйэн баар этин. Араас хаһыаттарга, кырдьык да, ыстатыйаларын тахсаллар, дьону сэргэхситэҕин.

Онтон бу Нам с. Ленскэй нэһилиэк ветераннарын сэбиэтэ дьоммутугар туһа буолуо, баҕар, ыччаппыт да олохсуйан сир гынахтара дьэн санаабыһытын, Зинаида Ивановна, сатаан өйдөөбөтөх эбикиин. Бу Колесов тэрийбит хамыһыйата 5000 солк. мэлитэ дьэн олус долгуйбуккун, нэһилиэнньэҕэ сыһа толкуйу тиэрдэ сатаабыккын. Тоҕо ыйыппаккын, «Реал-право»-тан, харчыгын кинилэргэ биэрбитин буолбат дуо? Докумуону оноруу тоҕо уһаабытын «Реал-право» билэр.

«Буруйа моттойоҕо» диэбит курдук Колесовы дьон айаҕар уган биэри сонун буолбатах. Бу суруппар «Реал-право» тэрилтэ салайааччыта Р.К. Колодезников миэхэ эппиэт биэрэн суруйбут суругун сыһыарабын.

**В.А. КОЛЕСОВ,
Ленскэй нэһилиэк
ветераннарын сэбиэтин
председателэ**

«Колесову Василию Алексеевичу, председателю Совета ветеранов села Нам»

О проведении кадастровых работ по участку «Сенекий»

Администрация ООО «РЕАЛ-ПРАВО» доводит до Вашего сведения о том, что действительно в конце 2013 года был принят заказ в отношении земельного участка «Сенекий», у некоторых были приняты денежные средства. В течение 2014 года были проведены кадастровые работы в части уточнения месторасположения участка. Кроме того, необходимо было изменить разрешенное использование земельного участка и выкупить в собственность Фонда данный земельный участок. Мероприятия заняли столь продолжительное время из-за кадровых изменений в руководстве Фонда ветеранов, ООО «РЕАЛ-ПРАВО» и частых изменений земельного законодательства.

В данное время указанные мероприятия проводятся в ускоренном режиме. Свои обязательства ООО «РЕАЛ-ПРАВО» исполнит в полном объеме до конца 2015 года.

С уважением, генеральный директор Р.К. Колодезников».

Хааччыйы хайдаһый?

Улууустаағы социальнай харалта управлениета нэһилиэньнэ көмүскэллээх буолуутугар төһүү күүс-көмө буолар. Ол туһунан 2015 сыллаахха ытытыллыбыт үлэни уонна быйылгы сылга туох сыал-сорук турарын туһунан улууустаағы социальнай харалта управлениетын начальнига Николай Григорьевич Парниковтуун кэпсэттим.

- Николай Григорьевич, улууспутугар тийинэн олоруу кээмэйэ төһөнү? Орто хамнас суумата төһө буолан турарый?

- Нам улууһугар 2015 сыл 3 кварталыгар тийинэн олоруу алын кээмэйэ үлэлиир дьонго - 16 тыһ. 028 солк., пенсионердарга - 12 тыһ. 130 солк., оҕолорго - 15 тыһ. 663 солк. тэнгэнээр. Ортотунан биир киһиэхэ - 15 тыһ. 102 солк. буолуохтаах. Онтон улууспутугар улахан уонна орто тэрлэтээр үлэһиттэрин орто хамнаһа 36 тыһ. 727 солк. (республикаҕа 55 тыһ. 890 солк.), онтон пенсия орто кээмэйэ 14 тыһ. 665 солк. (республикаҕа 16 тыһ. 652 солк.) буолан турар.

- Билинги туругунан хас дьизэ кэргэн оҕо пособиетын ыларый?

- 2015 сыл түмүгүнэн улууспутугар Намнаағы киин балыһына

**КОМҮСКЭЛЛЭЭХ
БУОЛУУ – БИГЭ ТИРЭХ**

дааннайынан төрүүбүтүн 18-гар диэри саастаах 7775 оҕо баар, онтон дохуокка эпитэттэспэт 4972 (62%) оҕо тэнгэнээр. Онон 16 сааһыгар диэри төлөнөр ыйдаағы пособиены - 3380 дьизэ кэргэн (4792 оҕо), эдэр дьизэ кэргэн бастакы оҕолоругар биер кэмнээх төлөбүрү - 65 дьизэ кэргэн ылбыта. Элбэх оҕолоох уонна дохуота тийибэт 964 дьизэ кэргэнгэ оҕолоругар таңас-сап ыалларыгар көмө оҕоһуллубута. Ааспыт сылга кыра дохуоттаах дьизэ кэргэн олоһун тупсарыга 13 330 киһи госуодарствоттан, республикаттан, улуустан сылга биердэ бэриллэр уонна ый аайы төлөнөр

посбиенан туһанна.

- Чааһынай дьизэ газ киллэттэриитигэр уонна кииннэммит иттиигэ холбонорго анаан эмиэ көмө көрүллэр. Ол туһунан сырдатыаҕ дуо?

- 2009 сылтан ыла дохуота тийибэт уонна туспа категориялаах гражданнырга чааһынай дьизэлэригэр газ киллэриитигэр сылын аайы тус аадырыстаах материалнай көмө оҕоһуллар. Манньк көмөнөн — уопсайа 943 дьизэ кэргэн туһанна, ол иһиттэн 2015 сылга 93 дьизэ кэргэн дьизэтигэр газ киллэриитигэр туһуланна. Маны таһынан 2013 сылтан ыла кииннэммит иттиги систиэмэтигэр холбонууга гражданныр категорияларынан көрөн республика бюджетиттан 119 дьизэ кэргэнгэ көмө көрүлүннэ, ол иһиттэн ааспыт 2015 сылга 48 дьизэ кэргэн бу көмөнөн туһанна.

- Дохуота кыра, элбэх оҕолоох хас дьизэ кэргэн социальнай контрагынан туһанна? Үһүс уонна онтон элбэх оҕолонууга төһө ыалга көмө көрүлүннэ?

- 2013 с. олунньу 4 күнүгэр СР правительствотын 7 №-дээх уурааһынан кыра дохуоттаах уонна элбэх оҕолоох 20 дьизэ кэргэн социальнай контракт түһэрсэн госуодарственной өйөбүлүнэн туһаммыттара.

Үһүс уонна онтон элбэх оҕолоох ыал оҕолоноругар дохуота кыра 15 дьизэ кэргэн республика өйөбүлүнэн хааччылыбыттара.

- Ааспыт сылга төһө өйөбүлү, көмөнү онордугут?

- Ааспыт сылга 163 сайабылыанна кирибитэ. Онтон сүрүнүн ылан көрдөххө, ыксаллаах быһыыга-майгыга түбэспит дьонтон — 16, республика тас дойдутугар тахсан доруобуйаларын көрдөрүүгэ, эмтэниигэ — 23, ырыһах республика таһыгар эмтэнэригэр арыаллаан барарга — 11, дохуоттара тийибэт дьизэ кэргэн оҕолоругар астанас ыалларыгар — 108 сайабылыанна кириэн көрүлүбүтэ. 23 сайабылыанна хамыһыйаны ааспатаҕа.

- Инбэлииттэри эмиэ туора көрбөккө, куруутун күүс-көмө буолабыт. Ол туһунан сырдатыаҕ дуо?

- Улууспутугар 1384 доруобуйаларынан хааччахтаах дьон баар. Киһилэргэ куруук өйөбүл көрүллэр. Ол курдук, 35 инбэлиит дьону реабилитациялыыр техникэскэй тэрлэлэринэн хааччылыбытты, 50 киһини доруобуйаларын тупсарыга медицинскэй көмөнү көрүбүт.

- Онтон ветераннырга туох социальнай көмө оҕоһулларый?

- 2015 сыл түмүгүнэн — уопсайа 172 ветеранга «РФ үлэтин ветерана» (37), «СР үлэтин ветерана» (135) аат ингэрилиннэ. 16 тыһыл ветераныгар дьизэлэрин өрөмүөннүүлэригэр материалнай көмө оҕоһуллубута. 29 үлэ уонна тыһыл ветерана санаторнай-курортнай эмтэниинэн хабыллыбыттара.

- Аны үлэһитигэр инникитин туох сыал-сорук турарый? Туох сана уларыһы киирдэ?

- Инникитин кырдыһас дьону көрөр-истэр приемнай дьизэ кэргэн үлэтин тэрийэри күүһүрдүү үлэтэ ытытыллыахтаах. Быйыл бу хайысхаҕа 1 квотаны көрдүлэр. Тоҕо бири эрэ диер буоллаахыгына, биһиги улууспутугар кырдыһастары уонна инбэлииттэри көрөр-истэр интернат баар. Салгыы манна дьизэ кэргэнтэн кырдыһаһы көрөллөрүн туһунан элбэх сайабылыанна киридэһинэ квотаны эбэн биэриэхтэрин сөп. Кырдыһас (дыахтар 55 сааһыттан, эр киһи 60 сааһыттан) эбэтэр доруобуйатыгар хааччылыылаах, дьизэ кэргэнгэ олорон, көрдөрүүгэ-истиигэ наадыйар дьон эмиэ сайабылыанна биэриэхтэрин сөп. Соҕотох киһи приемнай буолбат, дьизэ кэргэн эбэтэр дьизэтигэр оҕолорун кытта бииргэ олорор буоллаһына ылан сөп, соҕотох олорор киһи ылбат, аймахтыы буолуо суохтаахтар. Кэргэнни кырдыһас дьону ылаалара хааччахтаммат. Приемнай дьизэ кэргэнгэ социальнай харалта нөһүө 17 тыһ. кэригэ харчы көрүлэр, ону таһынан көрүүгэ-истиигэ ылбыт киһитин дохуота (пенсията, эбии төлөбүрдэр) 75%-на дьизэ кэргэн уопсай дохуотугар кириэр.

Үлэлэбэт, атын эбии дохуоту киллэриммэт пенсиялаах киһи 13 тыһ. 394 солк. (пенсия алын кээмэйэ) кыраны ылар буоллаһына социальнай харалта кэһэн сайабылыанна суруйбут кэммитэн ааһыллар. Пенсия алын кээмэйигэр тэнгэнээр. Ол эрэн ааспыт ыйдара хаттаан ааһыллыбаттар, сайабылыанна суруйбут кэммитэн ааһыллар.

Социальнай өнҕөлөрү онорууга госуодарственной контракт түһэрсэн ИП Кутукова С.Д. «Чэбдик» массажнай кабинет аһан кырдыһастары, инбэлииттэри хааччыйда уонна ИП Протодьяконова Д.И. инбэлиит оҕолордоох дьизэ кэргэнгэ, инбэлииттэргэ, кырдыһастарга көрдөрө баралларыгар, дьизэлэрин өрөмүөннэтэлэригэр о.д.а. көрүннэргэ докумуон экирээтиһитигэр күүс-көмө буолулар.

Кэпсэттэ С. АРГУНОВ

Улуус нэһиликтэригэр

Ааспыт ый бүтүүтүгэр 1 Хомуустаах нэһиликтэр үгэс быһыытынан бэлэттэнэр «Нэһиликтэ күнэ» өрө көтөбүллүүлээхтик ытытылына. Бу күн олохтоохтор спортивной саала саҕа дьизэтин арийдылар уонна саҕа тутуу материалнай базатын хаҕатыыга, спортивной инвентары булуһууга анаан ытытыллыбыт марафонга көхтөөхтүк кытыннылар.

Сарсыарда саҕа дьизэҕэ кирии сиэрин-туомун тутуһан улууспут биллиилээх алгысчыта Ф.А. Соловьев аал уоту айах тутан үрдүк айылартан көрдөстө, бар дьонун арчылаата, албаата. Ол кэнниттэн улуус баһылыга А.П. Атласов, СР спордун министрэ М.Д. Гуляев, РФ мас тардыһытыгар спордун кылаабынай тренерэ, РФ уонна СР спордун маастара Н.Э. Константинов, нэһиликтэ баһылыга В.Г. Жирков, спорт дьизэтин директора С.М. Охлопков аалай лиэнтэни кырыдылар.

Саҕа тутуу символическай күлүүһүн спортсаала хаһаайыныгар Семен Михайловичка бар дьон ортотугар туттарбыттарын кэннэ бары дьизэҕэ киридибит. Киэн-куон саала иһэ тобус-толору киһи. Оҕо саадын оҕолоруттан саҕалаан араас көлүөнэ дьон сүргэлэрэ көтөбүллэн үөрүүлээх түбэлтэни бэлэтии тоҕуоруйбут. Ыраактан-чугастан элбэх ыалдыт кэлбит.

Мустубут дьону нэһиликтэ баһылыга В.Г. Жирков, улуус баһылыга А.П. Атласов, СР юстициятын госуодарственной комитетын председателэ, улууспут, Ленскэй нэһиликтэ куратора С.М. Гурьева, улуус депутаттарынын сэбиэтин председателэ И.Р. Попов, улуус спордун комите-

тын начальнига П.Г. Иванов, өр кэмгэ оскуола директорунын, нэһиликтэ баһылыгынан, улуус баһылыгынын солбуйааччытынан үлэлээбит Н.Х. Горохов 1 хомуустаахтары үрдүк үөрүүлэринэн — саҕа спортивной саала тутуллубутунан эвэрдэлээтилэр уонна тутуу ааччыларга, тутуу барытыгар кылааттары киллэрбит дьонго грамоталары, дипломнары, Махтал суруктары, бириэмийэлэри, онтон саҕа тутуу хаһаайыныгар Семен Михайловичка араас спортивной инвентардары, атыылаһарга сертификаттары туттардылар.

Киһилэр кэннилэриттэн улууспут нэһиликтэрин баһылыктара, тэрлэтээр салайааччылары, хомуустаахтар куоракка олорор биер дойдулаахтара у.д.а. сценаҕа тахсан истинник-иһирэхтик эвэрдэлээн туран, бэйэлэрин сэмэй бэлэхтэрин туттардылар, марафон дьааһыгар кэнбиэрдэрин уктулар. Нэһиликтэ өр кэмгэ оскуола директорунын иитэр үлэҕэ солбуйааччытынан, нэһиликтэ сэбиэтин председателинэн үлэлээбит В.Т. Данилов дьизэ кэргэнин аагыттан теннис остуолун, оскуола директорунын үлэлээбит С.П. Эверстов футбол, волейбол мээчиктэрин спорка үрдүк ситиһиилэри баһаран туран бэлэхтэтиллэр.

Үөрүүлээх түһүмэх саҕалаһытыгар эвэрдэлэр, наһараадалар быһастарыгар нэһиликтэ талааннаах, барыга дьобурдаах оҕолоро, ыччата, оҕо саада иитэччилэрэ, оскуола учууталлара, музыкальнай оскуола, «Сайды» оҕо эстетическай киинни коллективтара, ветеранныр түмсүүлэрэ, «Мичээр» оҕо үңкүүтүн народ-

най коллектива араас көрүүхтэн кэрэ сэргэх үңкүүлэри, литературнай композициялары көрдөрдүлэр, ырыалары ыллаатылар.

Бу тутуу «Үтүө дьыала» чэрчитинэн үс сыл устата (үчхарчы тийибэт буолан) олохтоохтор көхтөөх кыттыларынан, үптэринэн тутуллан бүттэ. Улуус бюджетиттан 500000 солк. эрэ бэриллибит. Бу тутууну генеральной бэдэрээккэ ылан дьэндэппит тэрлэтэнэн «Якутские тепловые сети» АК буолар. Тэрлэтэ салайааччытын солбуйаачыта Георгий Дмитриевич Алексеев, 1 хомуустаахтар бэйэлэрин уоллара, сүүрэн-көтөн, кыһаллан бу тутууну тутан, ситэрэн киллэрдэ. Онон олохтоохтор киһиэхэ олус махтанаалар, аҕатын (олохтоохтор убаастыыр салайааччыларга, «Нам» совхоз директора, улууспут бастакы баһылыга Д.Ф.

А.М. Софроновка;

— улуус Бочуотунай грамотатын «Саханефтегаз» ААТ слесарыгар А.Н. Новгородовка;

— «Нэһиликтэ Ытык киһитэ» бэлиэни Е.М. Дмитриеваҕа;

— нэһиликтэ Бочуотун киһигэтигэр киллэриллибитин туһунан сибидиэтэлистибэни С.В. Парниковка.

Киһилэри сэргэ элбэх киһи нэһиликтэ Бочуотунай грамотатынан, Махтал суругунан бэлэтиһилэр.

Бу нэһиликтэҕэ сыл ахсын «Нэһиликтэ күнүгэр» бастын үөрэнээччилэргэ, студенттарга, үлэһиттэргэ дьизэ кэргэттэр ааттарыттан анал стипендиялары аныыр үгэс салбанар. Быйыл С.Н. Тимофеев, П.И. Атласов, Г.Ф. Жирков, Н.Н. Степанов, Г.С. Захаров, Г.П. Сысолятин, Кашкиннар ааттарынан стипендиялар

**ТҮМСҮҮЛЭЭХ -
СИТИНЭР, КЫАЙАР**

туттарылынылар.

Түөлбэлэр салайааччылары бастын дьоннорун наһараадалаатылар. Онтон олохтоох дьаһалта түөлбэлэр үлэлэрин сүрүннүүр координатора В.А. Оконешникова ытытыллыбыт үлэни, сыллаағы былааны сырдатта уонна бастын түөлбэлэрин наһараадалаата.

Нэһиликтэ баһылыга В.Г. Жирков сыл түмүгүнэн бастынтан бастын 15 киһиэхэ номинациялары туттарда. Кимнээх бастыгынан ааттаммыттарынын билиһиннэрдэххэ: «Бастын үөрэнээччи-общественник» — Сабрина Евченко; «Бастын студент» — Егор Свинобоев; «Бастын спортсмен» — Сергей Константинов; «Бастын специалист» — Матрена Колесова; «Бастын общественной түмсүү» — ветеранныр сэбиэттэргэ; «Бастын дьизэ кэргэн» — Татьяна, Афанасий Охлопковтар; «Бастын ааһааччы» — Снежана Попова; «Быйаҕ» — Виктор Рожин; «Бастын тэрлэтэ» — «Сайды» оҕо айымньытын дьизэтэ; «Сыл чаһылхай ситиһиитэ» — Ирина Ховрова; «Сонун сүүрээ» — Айталина Избекова, Анна Мылаханова көүлээһиннэринэн уһуллубут «Медаль» диэн киһи; «Талба талаан» — Мирабелла Ядреева; «Чыпчаал» — Николай Константинов.

Саҕа тутуллубут спортсааланы спортивной инвентарынан, дьизэ тэрлэтинэн хааччылыыга анаан ытытыллыбыт марафонга нэһиликтэ олохтоохторо, куоракка олорор биер дойдулаахтара, араас кэмгэ оскуолаҕа үөрэммит выпускниктар, оскуолаҕа билигин үөрэнэ сылдьар оҕолор кылааһынан ис дууһаларыттан көхтөөхтүк кытыннылар. Ол түмүгэр мөлүйүөнтөн тахса солкуобай суумалаах көмө киирдэ, о.и. 500 тыһ. солк. уу харчынан, онтон атына инвентары атыылаһар сертификаттарынан, спортивной инвентардарынан.

Саҕа спортсаала дьизэтэ нэһиликтэ дьонно-сэргэтэ бары турунуларынан, түмсүүлэринэн, үбүлээһиннэринэн, быһаччы көмөлөрүнэн үлэҕэ киирдэ. Кэскили санаан түмсүүлээх, көхтөөх, дьаныгардаах буоллаха туох барыта кылаан сөбүн бу нэһиликтэ холобуругар көрөбүт.

И. ИВАНОВ

Киэн туттар дьоммут – биир дойдулаахтарбыт

Ааспыт үйэ 20-с сыллара - дойдуга олох укулаата уларыгар булкурдаах, 30-с сыллара - саҥа олох сыдыаа тыган эрэр, олоҕу сөптөөх суолга-иискэ туһулааһын, 40-с сыллара - өстөөхтөн дойдуну көмүскүүр, 50-с сыллара - сэрии бириэмэттэргэр айгыраабыт олоҕу чөлүгэр түһэри кэмнэрэ этилэр. Ити бириэмэбэ төрөөн-үскээни, үөрэнэн, үлэлээн ааспыт, дойдуларын сайдытыгар тирэх буолбут дьон олохторун киһи эрэ сөҕөр-махтайар. Киһилэр ааттара үйэлэр тухары модун санаа, кытаанах тулуур, үлэбэ мунгура суох бэриһи чабылхай туоһулар буолан үтүө холобурга сылдыахтара.

Бүгүн ахтар, кини аатыгар сүгүрүйэр киһибит - Мария Ивановна Колмогорова ити кэми этинэн-хаанынан билэн, эрэйи энгэринэн тэлэн үлэһит үтүөтэ, улахан дьэиэ-кэргэн күн күбэйи этэ буолбута. Кини 1921 с. Чурапчы оройуонугар төрөөбүтэ. Кыра сааһыттан үөрэххэ дьоруудаах кыысчаан аймактарын, биир дойдулаахтарын көмөлөрүнэн оскуола, онтон 1941 с. бэс ыйыгар Чурапчытаагы педучилищени бүтэрэн, учуутал идэтин ылбыта. Салгыы үөрэнэр санаалаах үөрэ-көтө сырыттабына сэрии буолбута. Баара эрэ сүүрбэлээх

олороллорун булан, I, II Сииттэ нэһиликтэрин колхозтарынан тарҕатан олохторун саҥа буларбыттар этэ. 60-ча оҕолоох Сииттэ начальнай оскуолаты 130-тан тахса үөрэнээччилээмитэ. Бу оҕолору интернаттынан, аһынан-таҕаһынан хааччыйыы, сөптөөх усулуобуйаны тэрийи, үөрэх программатын толоруу, ыарыытан-сүтүүттэн өрүһүйүү оскуола 5 киһилээх педагогическай коллективин тулхадыйбат соруунан буолбута. Үлэ-хамнас бөҕөнү көрөн, биир да оҕону сүтэрбэккэ үөрэх сылын этэнгэ түмүктээбиттэрэ. Мария уонна

ломмот сөбүмэр үлэни дьахтар киһи дьарамай санныгар сүгэн ааспыта.

Кэргэниин Колмогоровтар Кэбээйи оройуонугар үлэлиир кэмнэригэр үлэһит, салайааччы быһытынан иккиэн ситэн-хотон, 1961 с. Нам оройуонугар ананан кэлбиттэрэ. Мария Ивановна бастаан биир сыл Нам аҕыс кылаастаах оскуолатыгар, онтон нөҕүө сылыттан Нам орто оскуолатыгар көһөн, төрдүс кылааска учууталлаабыта. Мария Ивановна педагогическай үлэтин намнаагы кэрдиис кэмэ үөрэх политикатыгар улахан уларытыылар кирибит кэмнэригэр түбэспитэ. Ол курдук, Нам уонна Уус Алдан холбоһон бөдөҥсүйбүт Средне-ленскэй оройуон тэриллэитэ, политехническэй үөрэхтээһин кириэн, Нам орто оскуолаты 11 сыллаах буолуута, Намна начальнай кылаас учууталларын бөлөмнү педагогическай училище аһыллыта. Ити барыта оройуон үөрэхтээһинэ сайдытыгар тутатына быһаарыллар боппуруостары үөскэппитэ, кизг далааһыннаах үлэлэри ирдээбитэ. Училище устудьуоннарын педагогическай практикаларын баралларыгар сөптөөх

көһүлээн ыппыта. Онон республика араас оройуоннарыттан кэлэн үөрэнэ сылдьар баһаам элбэх ыччаты учуутал суолугар үктэнэллэригэр сүткэн көмөнү оҕорбута. Аны ити бириэмэбэ күүрүүлээх үлэбэ кынаттыр биир дьонуннаах түгэниэн Нам орто оскуолатын икки этээстээх таас дьэиэтэ үлэбэ кирииттэ буол-

рин, оччотооҕу барыта илиинэн суруллар кэмгэ, таблицаҕа киллэрэн, олоҕу ырытан, сыһаны-халтыны булан көнөрүү, ахсаана биллибэт аһаҕас уроктары ыгыты - барыта завуч Мария Ивановна ытар күннээби үлэбэ этэ. Манна даҕатан эттэххэ, Мария Ивановна аһаҕас уроогу ыгытыга бэйэтэ оһуобай методикалаах эбит дии санаатым. Ол курдук, аһаҕас уроокка сылдьар хас биридии учуутал уроок ханнык эрэ өттүн (холобур оҕо саҕатын, учуутал тылын, хатылааһын түһүмэтин о.д.а) ордук болдомтолоохтук көрөн бэлиэтээһиннэри оҕороругар соруудахтыр эбит. Онтуката ыгытыга уроок үчүгэй, мөлтөх өрүттэрин араарыга олус өйдөнүмтүү уонна көмөлөөх да буолара диин учууталлар ахтыларыгар бэлиэтиллэр. Аны салгыы учууталлара Евдокия Дорофеевна Винокурова, Зоя Петровна Крылова буукубаар кэнниттан туттулар учебниктары суруйууга кытылылара, саҥа учебниктарга отзывтары суруйуулары Мария Ивановна көмөтө суох барбатаҕа чаччы. Ону таһынан эдэр учууталлары кытта үлэбэ. Үөрэнээччи ахсаана элбээн ити

ҮТҮӨ ҮЛЭҢИТ, ЭРЭППЭЭХ КЭРГЭН

кыһы Бүлүү ыппытыгар сытар Кэбээйи оройуонун саамай уһук II Лүүчүн начальнай оскуолатыгар 1-3 кылаастага учууталынан анаабытара. Төрдүс кылааска үөрэниэхтээх тулаайах балтын илдьэ Лена өрүһүнэн маһынан оттуллар борокуотунан сыннаран, Саҥаартан үрэх катерынан либиттэрэн, Кэбээйи аатырбыт бадарааннаах Турбахы толоонун батылла-батылла атынан айаннаан оройуон киһигэр тийбиттэрэ. Онтон салгыы үлэлиэхтээх оскуолатыгар эмиэ атынан, уопсайа биир ыйы быһа айаннаан, үөрэх аһыллытын нэһилэ баттаһа тийбитэ. 1942 с. оройуон киһигэр тохсунньутаагы сүбэ мунньаха киһи сырыттабына, сэриигэ ыгырыллыбыт оскуола сэбиэдиссэйин онугар, Куокуй оскуолатыгар аһамыта. Манна үөрэх сылын иккис агарын түмүктээн, сайын онтон-мантан матырыяал булан, остуораһынан оскуолаларын өрөмүөннээн, оҕо хомуйан, саҥа үөрэх дьылын этэнгэ саҕалаабытара. Дьонун-сэргэтин кытта бэркэ тапсан, үөрэнээччилэригэр олус ылларан, үлэлээн истэбинэ, алтынныга оройуоннаагы үөрэх салаатыттан бирикээс кэлбитэ. Онно этиллэринэн, Мария Ивановна Тимофеева Сииттэ оскуолатыгар саҥа аһыллар 5-с кылааска нуучча тылын учууталынан аһамыт уонна алтынны 19 күнүн аһарбакка баар буолуохтааҕа булгуччу ирдээмит. Онон саҥарды олоҕун булан, үлэлээн эрэр оскуолатыттан дьаам аттаах сыарҕагыгар олоһон, аны Кэбээйи саамай илин уһугар айанна туруммута. Дьаамтан дьаамна тохтоон аһа-аһа, 270 биэрэстэттэн тахса сири айаннаан, алтынны 20 күнүгэр түүн Сииттэ оскуолатын булбута. Оно аан бастаан илии тугуһан до-рооболоспут киһитэ, оскуола директорунан саҥа аһамыт, Василий Егорович Колмогоров этэ.

Хаартыскаҕа: 1971 с. Экспериментальнай үлэ түмүгүнэн оройуоннаагы научнай-практическай конференция. Хаҥастан 1-кы – Матрена Васильевна Петрова, райсовет солбуйар председателэ. 2-с – Елена Кирилловна Попова, Хатыр Арыс оскуолатын экспериментатор – учуутала. 3-с – Мария Егоровна Охлопкова, педагогическай наука кандидата, букварь автора. 4-с – Мария Ивановна Колмогорова, Нам орто оскуолатын завуча. И.С. Гаврильев аатынан 1 №-дээх Нам орто оскуолатын музейын архыбын матырыяала туһанылына

Василий икки ардыларыгар биир тылтан өйдөһөн, үлэттэн үүммүт истиг сыһыаннара сотору ити тапталга кубулуйан, олохторун холбоон ыал буолбуттара. 1943 с. бэс ыйыгар Сииттэ икки нэһилигиттэн 30-ча эдэркээн уолаттар сэриигэ ыгырыллыбыттар, ол иһигэр - оскуолаттан Василий Егоровичтын үс учуутал. Таптыр кэргэниин уоттаах сэриигэ атааран, үс ыйдаах ыарахан хаалбыт Мария Ивановна олус соҕоохсуйбута. Ити ыарахан кэмнэргэ кэргэниин аҕата Егор Григорьевич Колмогоров бөҕө тирэх, күүстээх көмө буолбута. Кини сэриигэ өлбүт ыраатын кэргэниин үс оҕотун уонна кийиитин Марияны илдьэ 1944 с. Кэбээйигэ көһөн олохсуйбуттара. Мария Ивановна Кэбээйи оскуолатыгар нуучча тылын учууталынан үлэлээбитэ. 1946 с. сааһыгар кэргэнэ Василий Егорович Илинги фронтна сулууспалаан кэлиэр диэри этэнгэ олохтоттара.

Колмогоровтар Кэбээйигэ сүүрбэ сыл олохтоттара. Ити устатыгар Мария Ивановна педагог уустук үлэтигэр буспута-хаппыта, завучка, оройуон методическай кабинетин сэбиэдиссэйигэр тийэ үүммүтэ. Ол быһыгар бизэс оҕону төрөтөн, көрөн-истэн, кэргэнэ Василий Егорович пединститукка, үрдүк партиянай үөрэххэ үөрэнэр кэмнэригэр улахан дьэиэ-кэргэн баһылыга буолан, туохха да хо-

усулуобуйаны тэрийэр сыалтан, 1963-64 сс. оройуон киһин орто уонна аҕыс кылаастаах оскуола-лар холбоһоннон уон биир кылаастаах Нам орто политехническай оскуолаты буолбуттара. Оттон икки оскуола начальнай кылаастарын холбоһоннон, туспа «Намнаагы педучилище базовой оскуолаты» диин тэриллэ сылдыбыта. Түөрт сахалы, түөрт нууччалы тылларынан үөрэтэр кылаас-комплектаах, аҕыс учууталлаах оскуола директорунан Николай Саввич Пестряков, завучунан Мария Ивановна Колмогорова аһамыттар. Базовой оскуола биир эрэ сыл үлэлээбитэ, ханна да маннык тииптээх оскуола суох диин үөһэттэн ыйы кэлэн сабан кэбиспиттэрэ. Ол гынан баран, билинги кэм практикага дакаастаабытынан, маннык оскуола алын кылаас оҕолору үөрэнэллэригэр, сайдалларыгар, учууталлар хардарыта көмөлөсүһэн үлэлиллэригэр олус табыгастааһын 50-тан тахса сыл анараа өттүгэр завуч Мария Ивановна бэлиэти көрбүтэ, кини саҥа кирииллэри таба сыаналыыр, туһалаагы өтө көрөр дьоруун чабылхай туоһу. Начальнай кылаастар төттүгү бэйлэлэрин оскуола-ларыгар холбоһууларыгар Мария Ивановна орто оскуолаҕа завучунан хаалбыта уонна ити сылларга училище студена-рын практикаларын баһылаан-

бута. Урут онон-манан тарҕанан үөрэммит начальнай кылаастарга орто оскуола эргэ корпуска олохчу бэриллибитэ. Онон завуч Мария Ивановна туһунан дьэилээх, бас билэр олбуордаах, 300-тэн тахса оҕолоох объект хаһаайката буола түспүтэ. Мария Ивановна манна, дьэ, дьону аттаран туруоран сатаан салайарын, үлэ ымпыгы-чымпыгы үчүгэйдик билэрин көрдөрбүтэ. Оскуола бүтүүн туруммут кабинетнай системаҕа кириитигэр начальнай кылаас учууталлара, төрөптүгэрэ күнү-түүнү аахсыбакка кабинеттарын оноттубуттара. Ити үгүс үлэттэн ордук табыллыбыта - нагядной пособиялары наардаан, каталогтаан биир хоско мунньубута буолар. Таблицалары ыйыыр вешалкалары, көрдөн үөрэтэр матырыяаллары уураар полкалары, ыскааптары онотторбута, учуутал баҕарбыт пособиятын бэрт кэбэстик булан, ханнык баҕарар уроокка туттарыгар кыагы үөскэппитэ. Итингэ физкультура учуутала Сергей Иванович Ли-Фу, үлэ учуутала Леонид Леонидович Викторов улаханнык көмөлөспүттэрэ. Кэлин оройуонга даҕаны, республикаҕа даҕаны кабинеттар көрүүлэригэр куһаҕана суох түмүгү көрдөрбүттэрэ.

Мария Ивановна завуч, методист быһытынан арыллан, үрдүк таһаарылаахтык үлэлээбит кэмнэринэн 1969 сылтан саҕаламмыт биир дойдулаахпыт национальнай оскуола институттарын Саха сириинээҕи филиалын сотруднига Мария Егоровна Охлопкова уонна Дмитрий Кононович Сивцев – Суорун Омоллоон сахалыы буукубаардарын боруобалааһыныгар уонна түөрт сыллаах начальнай үөрэхтээһин программатыттан үс сыллаахха кирииттэ кыттыспыт экспериментальнай үлэбэ буолаллар дии саныбын. Бу уһулччу суолталаах эксперимени ыгытыга республика үс оройуона хабыллыбыта, ол иһигэр Нам оройуона. Эксперимент ыгытылар бириэмэттэргэр Нам орто оскуолаты Национальнай оскуола институттарын Саха сириинээҕи филиала, Саха сириинээҕи учууталлар идэлэрин үрдэтэр институт, Саха государственнай университетин үлэһиттэрэ саҥа программалар, пособиелар торумнарын оҕорууларыгар уонна боруобалааһыныгар базовой оскуолаларынан буолбута. Аһаҕас маннагы кылааска үлэ 1971 с. дылы ыгытыллыбыта. Билигин эттэххэ дөбөҥ курдук. Сүүрбэттэн тахсалыы оҕолоох хас да пиэрибэй кылаас үөрэнээччилэрин аабыларынан, таба суруйууларын кэбтээн көрөн, бэрэбэркэлээн, түмүктэ-

сылларга Нам орто оскуолатын начальнай кылаастарыгар Роза Михайловна Сабарайкина, Наталья Семеновна Попова, Мария Михайловна Дьяконова, Антонина Афанасьевна Шестакова, Аксинья Ивановна Матвеева, кэлин 80-90 сс. оройуонга, республикаҕа биллибит бастын учууталлар үлэлэлэрин саҕалаабыттар. Киһилэр бастакы хардылары оҕороллоругар ийэли эйбэс, үтүө сүбэһит, оннооҕор дьэитигэр аҕалан уроок былаанын оҕороллугар, дакылаат суруйалларыгар көмөлөһөрүн туһунан махтана ахталлар. Оройуон (ол иһигэр Нам орто оскуолаты) педагогическай үлэһиттэрэ үс сыллаах сыралаах үлэлэрин түмүгүнэн 1971 с. республикатаагы таһымнаах Дьокуюскай куорат институттарын научнай сотрудниктара кыттыгылаах улахан научнай-практическай конференциялара буолбута.

Оно ыгытыллыбыт үлэ сөптөөҕө бигэргэммитэ, 4 сыллаах начальнай үөрэх программатын оҕолор 3 да сыл иһигэр холкутук ылыналлара дакаастааммыта. Мария Ивановна Намна уон сэттэ сыл устата кыһамнылаахтык үлэлээн, үөрэхтээһин ситимигэр киллэрбит кылаата үөрэх историятыгар биер дьонун миэстэни ылар. 40-чэ, сыллаах педагогическай үлэбэ үрдүктүк сыаналаммыта. Мария Ивановна Колмогорова Үлэ Кыһыл Знамята орденынан, «1941-45 сс. Аҕа дойдуну сэриитигэр килбизнэх үлэтин иһин» мэтээлинэн, РСФСР норуотун үөһэриитин туйгуна бэлиэһэн, элбэх ахсааннаах юбилейнай мэтээл-лэринэн, Саха АССР Верховнай Советын хас да Бочуотунай грамоталарынан наараадалааммыта. Бизэс оҕону төрөтөн-митэн, барыларын үрдүк үөрэхтээх үлэһит оҕортообут үтүөтэ «Ийэ буолуу» мэтээлинэн бэлиэтэммитэ. Бочуоттаах да сыһыналанна тахсан баран мээһэ олоҕорто-ро. Дьэиэ-кэргэниин, аймактарын, добоҕторун, биригэр үлэлээбит дьоннорун туһунан бэрт элбэх ахтылары, кинигэлэри суруйан хаалларыта, хаһан баҕарар история кэрэһитэ буола сылдыа. Мария Ивановна бу орто дойдуга ананан кэлэн, үтүө үлэһит, улахан дьэиэ кэргэн алаһа дьэитин сылаас тыһына, куруук салайар үлэбэ сылдыбыт кэргэниин эрэллээх тирэбэ буолан 94 сыл устата олоҕорто олоҕо элбэх киһиэхэ холобур буолуоҕа. Мария Ивановна бу күннэргэ ытык сааһын – 95 туолла.

Лина Михайловна ПОЛЯКОВА, РФ уопсай үөрэхтээһин бочуоттаах үлэһитэ, СР үөрэҕиритин туйгуна

УЧУРЭХ ТЫПТАР

Аан дойду Дьахталларын күнүнэн 1 Хомуस्ताах балыһатын үлэһиттэрин итиитик-истинник эбэрдэлибин!

Убаастабыллаах **АЛЕКСАНДРА ИЛЬНИЧНАНЫ**, медсестэрэлэри: **ДАНИЛОВА Л.В., ОЛЕСОВА В.С., ПЕТРОВА Р.Н.** уонна санитаркалары, повар **КАНАЕВА А.Т.** бу балыһага өр сыл поварынан үлэлээбит **АКУЛИНА ТИМОФЕЕВНАНЫ** повар үлэтигэр эппиэтинэстээхтик, кыһаллан олус үчүгэйдик үлэлирин дьон бары астынан бэлиэтиир, хайгыыр. Кини куруук үөрэ-көтө сылдыар буолан аһа минньигэс, тотоойу буолар. Дьон балыһаттан тахсар күннэригэр оннооһор «аһаан баран тахсыахпыт» дииллэр. Эһиги коллектив дьонго истинг сыһыангыт уонна болдомтобут ытыктабылы ылар. Эһиэхэ, чугас дьон-нугуттар этэнгэ буолууну, кытаанах доруобуйаны уонна ситиһини баҕарабын.

К.Н. СЕРГЕЕВА,
1 Хомуस्ताах олохтооҕо

РАСПОРЯЖЕНИЕ

16.02.2016 №2.1-4-127 с. Намцы

О проведении санитарного двухмесячника по очистке и благоустройству на территории МО «Ленский наслег»

В соответствии с Федеральным законом от 06.10.2003 г. №131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в РФ», Правилами благоустройства МО «Ленский наслег» утвержденного решением наслежного Совета депутатов от 26.02.2013 г. №45, в целях выполнения требований Федеральных законов от 30.03.1999 г. №52-ФЗ «О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения» и от 24.06.1998 г. №89-ФЗ «Об отходах производства и потребления», от 10.01.2002 г. №7-ФЗ «Об охране окружающей среды», распоряжаюсь:

1. Объявить санитарный двухмесячник по санитарной очистке территории МО «Ленский наслег» с 16 марта по 15 мая 2016 года, в двух этапах:

1.1. Первый этап

С 16 марта по 30 апреля 2016 года — двухмесячник по санитарной очистке территорий села:

— вывоз зимних нечистот и накоплений, снега, упорядочение полигонов (свалок), упорядочение территорий МКД (очистка крыш МКД от наледей и снега, очистка дворовых территорий), установки единых мусоросборников на ТБО, озеленение (посадка цветочных рассады), снос ветхих зданий.

1.2. Второй этап

С 1 мая по 30 июня 2016 года двухмесячник по санитарной очистке и благоустройству территорий:

— работа по санитарной очистке, благоустройству территорий: снос ветхих зданий, уборка прилегающих территорий, пункта приема ЖБО, ТБО, ремонт и реконструкция надворных туалетов, строительство и реконструкция заборов, тротуаров, палисадников. Проведение акарицидных, дезинсекционных и дезинфекционных мероприятий. Очистка водоохранной зоны, зон санитарной охраны источников хозяйственно-питьевого водоснабжения, озеленение прилегающих территорий предприятий и организаций.

2. Утвердить состав комиссии для координации и взаимодействия по вопросам организации и контролю проведения мероприятий по санитарной очистке:

- Федоров П.Л. — заместитель главы МО «Ленский наслег», председатель;
- Кириллин А.В. — председатель наслежного совета депутатов, член;
- Дураева М.И. — гл. специалист по ЭФП;
- Павлов Ю.А. — гл. специалист по юридическим вопросам;
- Винокурова М.М. — гл. специалист по социальным вопросам, член;
- Новгородов А.А. — землеустроитель, член;
- Наумова Н.И. — вед. специалист по работе с населением, член;
- Яковлев В.Е. — директор МАУ АРТ, член;
- Дураев Д.Д. — директор ООО УК «Эрэл»;

- Бережнев С.И. — директор ООО УК «Эйгэ»;
- Игнатъев Н.В. — директор УК «НКТЭ»;
- Сивцева К.Я. — председатель общественного совета МО «Ленский наслег», член;
- Винокурова С.В. — специалист по сельскому хозяйству;
- представитель редакции улусной газеты «Энсиэли», по согласованию

3. Комиссии (председатель Федоров П.Л.):

- Утвердить план-схему плано-регулярной и заявочной системы очистки территории МО «Ленский наслег»;
- Еженедельно проводить рейды по контролю за проведением саночистки, уделить особое внимание частному сектору, усилить требования по содержанию дворов и прилегающих территорий;
- Усилить работу по охране источников хозяйственно-питьевого водоснабжения;
- Провести рейдовые проверки хода санитарной очистки, содержания территорий организаций, учреждений и предприятий, находящихся на территории МО «Ленский наслег»;
- Составлять акты по выявленным нарушениям и передавать материалы в административную комиссию МО «Намский улус»;
- Заслушать отчеты руководителей предприятий и организаций о ходе санитарной очистки 2 раза в месяц;
- Обеспечить очистку водоохранной зоны, зон санитарной охраны источников хозяйственно-питьевого водоснабжения.

4. Зоологической комиссии МО «Ленский наслег» (председатель Бочкарев А.В.):

- Принять организационные меры по упорядочению содержания собак и кошек на территории МО «Ленский наслег», при необходимости проводить мероприятия по отлову в соответствии с Постановлением правительства РС(Я) от 31 мая 2004 г. №243 «О правилах содержания собак, кошек и экзотических животных на территории Республики Саха (Якутия);
- Усилить надзор за санитарным содержанием территорий частных коровников;
- Усилить санитарно-просветительскую работу среди населения по содержанию собак и кошек.

5. Директор МАУ «АРТ МО «Ленский наслег» Яковлеву В.Е.:

- Разработать схему сбора ТБО с населения и предоставить на утверждение в срок до 29.02.16 г.;
- В срок до 01.05.16 г. установить мусоросборные емкости, согласно схеме сбора ТБО;
- Обеспечить мероприятия по уборке и вывозу снега с улиц, обочин, водоотводных каналов в срок до 15 апреля 2016 г.;
- Провести мероприятия по соблюдению требований санитарного законодательства к устройству и содержанию полигонов;
- Установить контроль по упорядочению эксплуатации свалки.

6. Главному специалисту по социальным вопросам Винокуровой М.М.:

- Организовать проведение санитарного двухмесячника на территориях микрорайонов, ТОС;
- Утвердить планы-схемы плано-регулярной и заявочной системы очистки населенного пункта;
- Провести рейдовые проверки хода санитарной очистки, содержания территорий ТОС (микрорайонов наслега).

7. Всем руководителям организаций, предприятий и учреждений, независимо от форм собственности, находящихся на территории МО «Ленский наслег»:

- Организовать и закончить вывозку зимних нечистот до 1 апреля 2016 г.;
- Проводить еженедельные субботники по уборке прикреплённых территорий с немедленным вывозом урбанного мусора и снега;
- Место складирования вывоза снега — полигон ТБО (свалка), находящееся по ул. Салбанская;
- Проводить собственными силами своих коллективов регулярную уборку, очистку закрепленной территории, проведение работ по благоустройству, в том числе по ограждению территории, реконструкции и строительству подъездных дорог, тротуаров, посадки цветов, кустарников и деревьев;
- Закончить вывозку зимних нечистот в срок до 1 апреля 2016 г.

8. Административной комиссии МО «Ленский наслег» (Павлов Ю.А.):

- Обеспечить муниципальный контроль реализации административных мер, предусмотренных Кодексом об административных правонарушениях Республики Саха (Якутия) и Правилами благоустройства территории МО «Ленский наслег» утвержденным решением НСД от 26.02.2013 г. №45.

9. Управляющим компаниям (директор ООО УК «Эрэл» Дураев Д.Д., директор ООО УК «Эйгэ» Бережнев С.И., директору УК «НКТЭ» Игнатъев Н.В.):

- Произвести в срок до 31 марта 2016 г. очистку туалетов за счет собственников МКД и квартиросъемщиков;
- Организовать санитарную очистку территорий МКД;
- Произвести расчистку и вывозку наледей и скопления снега с крыш МКД.

10. Комиссии обеспечить широкое освещение в средствах массовой информации о ходе проведения санитарного двухмесячника.

11. Рекомендовать руководителям еженедельно после объявления санитарного двухмесячника на планерных совещаниях предприятий, организаций заслушивать отчет ответственных за уборку и вывоз коммунальных отходов с прикрепленных территорий.

12. Опубликовать настоящее распоряжение в средствах массовой информации.

13. Контроль исполнения настоящего распоряжения оставляю за собой.

14. Настоящее распоряжение вступает в силу с момента подписания.

Глава А.Г. Новгородов

РАСПОРЯЖЕНИЕ

от 2 марта 2016 года №27

О выделении места для проведения муниципальных выборов

В связи с проведением муниципальных выборов на территории МО «Модутский наслег», распоряжаюсь:

1. Выделить место для проведения муниципальных выборов — здание культурно-спортивного комплекса им. Е.Г. Гоголева, расположенный по адресу: село Тумул, улица Аммосова, дом 35:

— УИК №345 «Модут» — 1 этаж здания.

2. Данное распоряжение опубликовать в улусной газете «Энсиэли».

3. Контроль за исполнением данного распоряжения возлагаю на в.и.о. заместителя главы наслега Попову Т.И.

И.о. главы наслега С.М. Говоров

СРОЧНО ЖИТЕЛЯМ с. Намцы!!!

ЦД им.Шестакова
ул. И.Винокурова, 8
с 9.00 до 19.00 ч.

Только 16 и 17 марта
ФИНАЛЬНАЯ распродажа
шок цена!

норка цельная от 39 000 руб.*
мутон стриженный от 14 000 руб.*
меховые жилеты от 8 000 руб.*

"КОРОЛЕВА меха+"

г. Казань

АКЦИЯ: принеси старую шубу и купи новую со скидкой до 50.000 руб*

Кредит! Кредит! Кредит! **

**ООО «Русфинансбанк» Ген. лицензия ЦБ РФ № 1792 от 13.02.2013г.
*Подробности уточняйте у продавцов-консультантов

ВНИМАНИЕ!!!

Акция этого сезона, строим дома «под ключ» из нашего материала по очень доступным ценам.

Дом 6x6 S = 36 м3 — 450,000 руб.
6x7 S = 42 м3 — 500,000 руб.
7x7 S = 49 м3 — 570,000 руб.
6x8 S = 48 м3 — 600,000 руб.
6x9 S = 54 м3 — 650,000 руб.

Наличный и безналичный расчет, субсидии, маткапитал. Индивидуальный подход к каждому клиенту. А также доставка строительных материалов (доска обрезная, брус, профлист, металлочерепица).

ИП Дмитриев О.В. — 89245690184
К/т 26-1-43, 89141001252, 89245911252

Услуги в области экологии. Расчет платы за негативное воздействие на ОС. Экологическое проектирование. Выезд.

Тел. 8914274-21-31

Биригэр үлэһиттэр коллегаларыгар Ноговицын Владимир Николаевичка, Лена Алексеевнага бырааттара

НОГОВИЦЫН
Денис Николаевич

эдр сааһыгар соһуччу күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын биллэрбит.

«Энсиэли» хаһыат редакциятын коллектива

КЭРИЭСТЭБИЛ

Николай Николаевич Тулааһынап «Көбөкөн» коллективнай предприятиэ дириктэринэн 1992 сыллаахха алтынныга ананан үлэли кэлбитэ. Николай Николаевич кэлээт даҕаны коллективка сыл-сорук туроран үлэтин өрө күүрүүлээхтик саҕалаабыта. Үлэһиттэр бары даҕаны кини ылыннарбылаах тылын-өһүн, кытаанах ирдэбиллэн, дьонно убаастабыллаах сыһыанын чугастык ылынан үлээт көхтөөхтүк кытыспытара. Коллективнай предприятие үлэтэ биллэрди саргэхсийбитэ, саҕа тыннаммыта.

Үлээт үрдүк көрдөрүүнү ситиһэр туһугар үлэһиттэр икки ардыларыгар элбэх күрэхтэһиилэри тэрийэрэ. Ол түмүгүнэн сыаналаах, ол сағана сэдэх табаардары туттаран кыайылаахтары үөрдэрэ-көтүтэрэ. Нэһилиэк кырдыбаастарыттан мэлдьи сүбэ-ама ыла, «Совет старейшин» диэн тэрийэн үлээт кытынарара. Өссө кинилэри таптаан «старикиразбойники» диэн ааттыра. Кини итинник курдук сөбүлээн туттар тыллардаах этэ. Холобура, «Кровь из носу онгоробут» диэтэҕинэ булгуччу, хайаан да ситиһиэхтээхпит диэн бары өйдүүрбүт.

Николай Николаевич коллективнай предприятиэ эрэ үлэтинэн мунурдаммака бүтүн нэһилиэк олохун

тупсарарга дьулуһара. Ол курдук нэһилиэк дьонно өр кэтэспит таас, толору хааччылыылаах балыһа курдук улахан социальная объекты туттарбыта. Передовой үлэһиттэргэ арболит дьилээр тутуллубуттара. Нам оройуонугар бастакынан болдомто ууруллан уулусса уота умайан нэһилиэк сырдаабыта.

Николай Николаевич кэлээтин кытта нэһилиэк культурнай олоҕо тутта саргэхсийбитэ. 1993 сыллаахха Нам оройуонун фестивалыгар кыттан бастакы миэстэ ылбыһпыт. Онно коллективнай предприятие үлэһиттэрэ биир киһи курдук бары көхтөөхтүк кытыһыппыт. Николай Николаевич дьону олус түмэр, тылын-өһүн ылынарар күүстээх салайааччы этэ. Нэһилиэк ыһахтары баянынан добуһуоллаан, ылаан-туойан олус кизэргэтэр этэ. Олус интэриэһинэй дьиз-кэргэн күрэхтэһиилэрин тэрийэн ыһыпта. Кини олоҕу көрүүтэ-иститэ кизэн, барыта сангалы ирдэбилгэ эппиэттэһэрэ.

Николай Николаевич кэргэнэ Валентина Петровна биһиги тэрилтэбитигэр отдел кадрга үлэлээбитэ. Кини үлэтигэр эмиэ олус бэриһиллээх, билиилээх специалист этэ. Николай Николаевич сыралаах-эппиэтинэстээх үлэтин олус өйдүүрэ, өйүүрэ. Кини бэртээхэй асчыт, истэһынэн

этэ. Остуолугар көбүөрдээх лэппиэскэ, чохоон, бырпах курдук сахалы минньигэс астар куруутун баалара. Валентина Петровна саҕалаабыт үлэтин ыһыктыбака, утууарын да умнан туран тиһээр тириэрдэрин сөбөр буоларбыт. Ол курдук түһүннэри олонор оҕолоругар сүрдээх сиздэрэй таҕаһы тигэрэ. Кэргэнин үлэтиттэн аралдьытымаары дьиз ис-тас үлэтин барытын бэйэтэ толоро сатыыра.

Ол 90-с сылларга дойду үрдүнэн ыһыллы кэмигэр Николай Николаевич коллективнай предприятиеҥи ыспакка, дьонун хамнастаан, ол ыарахан кэмнэри этэнгэ туораабыһпыт. Биһиги өйбүтүгэр-санаабытыгар Николай Николаевич дэгиттэр салайааччы, кизэн билиилээх, дьонно ураты үтүө сыһыаннаах киһи быһытынан хаалбыт. Хас бириддибитигэр специалист быһытынан үүнэн тахсарбытыгар кини үөрэспитэ-такайбыта олук буолбута.

Биһиги Николай Николаевич, Валентина Петровна курдук сырдык дьону кытта кылгас кэмнэ да буоллар алтыспыһытынан кизэн туттабыт, кинилэри хаһан да умнуохпун суоҕа.

«Көбөкөн» коллективнай предприятиэ биригэр үлэлээбит коллегалара

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПИ №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьизит аадырыһын чопчу ыйыт. Редакцияга кирибит суруктар төннөрүлүбүттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улуһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru

Кылаабынай редактор
В.Г. Касьянов

ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуйааччы — **41496**,
хаһыаты тангыс — **41332**,
бухгалтерия — **41141**,
факс — **41141, 41496.**

«Энсиэли» хаһыат
РИС талылына, таһылына
уонна бэчээтиир сыаҕар бэчээттэннэ.
Адырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лисс
Көтүл сыананан атыыланар
Индекс — Р0005. Тираһа — 1623
Бэчээккэ илии баттаньытын графига —
12:00 ч. 03.03.2016 с.
Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 03.03.2016 с.